

Vláknové programování

část III

Lukáš Hejmánek, Petr Holub
{`xhejtman`, `hopet`}@ics.muni.cz

Laboratoř pokročilých síťových technologií

PV192
2008-05-06

Přehled přednášky

Další nástroje pro synchronizaci

Futexy

Další nástroje pro synchronizaci

Spin locks

- Klasické zámky (mutexy) používají systémové volání **futex()**.
  - Podpora jádra pro NPTL implementaci POSIX threads.
  - Mutexy používají systémová volání $\Rightarrow$ nutnost přepnutí kontextu.
- Zámky typu spin jsou implementovány kompletně v user space.
  - Nemusí se přepínat kontext.
  - Za cenu busy loopu při pokusu zamknout zámeček (Vlákno se cyklicky dotazuje, zda je možno zámeček zamknout – spinning).
  - Jsou situace, kdy přepnutí kontextu trvá déle než busy loop pro zamčení.
- Kdy je vhodné použít spin locks?
  - Při velmi krátké kritické sekci (typicky zvýšení/snížení proměnné).
  - Nedojde-li k přepnutí kontextu jinou cestou (máme-li více vláken než procesorů, spin lock neurýchlí běh).
- Ne všechny implementace POSIX threads poskytují spin locks!

Spin locks

- Datový typ **pthread_spin_t**.
- Inicializace **pthread_spin_init**
(Inicializaci je vhodné provádět ještě před vytvořením vlákna).
- Zamykání/odemykání
  - **pthread_spin_lock**
  - **pthread_spin_unlock**
- Zrušení zámku **pthread_spin_destroy**.

Příklad

```
1 #include <stdio.h>
2 #include <pthread.h>
3 #include <unistd.h>
4
5 int x=0;
6
7 pthread_spinlock_t x_lock;
8
9 void *
10 foo(void *arg)
11 {
12     int i;
13     while(x == 0);
14     for(i = 0; i < 100000000; i++) {
15         pthread_spin_lock(&x_lock);
16         x++;
17         pthread_spin_unlock(&x_lock);
18     }
19     printf("%d\n", x);
20     return NULL;
21 }
```

Příklad

```
22 int
23 main(void)
24 {
25     pthread_t t1, t2;
26
27     pthread_spin_init(&x_lock, 0);
28     pthread_create(&t1, NULL, foo, NULL);
29     pthread_create(&t2, NULL, foo, NULL);
30     x=1;
31     pthread_join(t1, NULL);
32     pthread_join(t2, NULL);
33     pthread_spin_destroy(&x_lock);
34     return 0;
35 }
```

Doba běhu příkladu

- Test na 2 procesorovém systému.
- V případě 2 vláken:
  - Za použití mutexů: 29 sec
  - Za použití spinů: 11 sec
- V případě 3 vláken:
  - Za použití mutexů: 28 sec
  - Za použití spinů: 29 sec

Bariéry

- Bariéry jsou v podstatě místa setkání.
- Bariéra je místo, kde se vlákna setkají.
- Bariéra zablokuje vlákno do doby než k bariéře dorazí všechna vlákna.
- Příklad:
  - Vlákňové násobení matic: $M \times N \times O \times P$
  - Každé vlákno násobí a sčítá příslušný sloupec a řádek.
  - Po vynásobení $M \times N$ se vlákna setkají u *bariéry*.
  - Vynásobí předchozí výsledek $\times O$, opět se setkají u bariéry.
  - Dokončí výpočet vynásobením výsledku $\times P$.
- Ne všechny implementace POSIX threads poskytují bariéry!

Bariéry

- Datový typ `pthread_barrier_t`.
- Inicializace `pthread_barrier_init()`
(Inicializaci je vhodné provádět ještě před vytvořením vlákna).
- Při inicializaci specifikujeme, pro kolik vláken bude bariéra sloužit.
- Zastavení na bariéře `pthread_barrier_wait()`.
- Zrušení bariéry `pthread_barrier_destroy`.

Příklad bariéry

```
1 #include <pthread.h>
2 #include <unistd.h>
3 #include <stdio.h>
4
5 pthread_barrier_t barrier;
6
7 void *
8 foo(void *arg) {
9     int slp = (int)arg;
10    printf("Working..\n");
11    sleep(slp);
12    printf("Waiting on barrier\n");
13    pthread_barrier_wait(&barrier);
14    printf("Synchronized\n");
15    return NULL;
16 }
```

Příklad bariéry

```
17 int
18 main(void)
19 {
20     pthread_t t1, t2;
21
22     pthread_barrier_init(&barrier, NULL, 2);
23     pthread_create(&t1, NULL, foo, (void*)2);
24     pthread_create(&t2, NULL, foo, (void*)4);
25
26     pthread_join(t1, NULL);
27     pthread_join(t2, NULL);
28     pthread_barrier_destroy(&barrier);
29     return 0;
30 }
```

Read Write zámky

- Read Write zámky dovolují násobné čtení ale jediný zápis.
- Příklad:
  - Několik vláken čte nějakou strukturu.
  - Jedno vlákno ji může měnit.
  - Pozorování:
    - Je zbytečné strukturu zamykat mezi čtecími vlákny
Nemohou ji měnit a netvoří tedy kritickou sekci.
    - Je nutné strukturu zamknout, mění-li ji zapisovací vlákno
V této chvíli nesmí strukturu ani nikdo číst (není změněna atomicky).
- Nastupují Read Write zámky.
- Pravidla:
  - Není-li zámeček zamčen v režimu *Write*, může být libovolněkrát zamčen v režimu *Read*.
  - Je-li zámeček zamčen v režimu *Write*, nelze jej už zamknout v žádném režimu.
  - Je-li zámeček zamčen v režimu *Read*, nelze jej zamknout v režimu *Write*.
- Opět ne všechny implementace POSIX threads implementují RW zámky (korektně)!

RW zámky

- Datový typ **pthread_rwlock_t**.
- Inicializace **pthread_rwlock_init()**
(Inicializaci je vhodné provádět ještě před vytvořením vlákna).
- Zamknutí v režimu *Read* **pthread_rwlock_rdlock()**.
- Zamknutí v režimu *Write* **pthread_rwlock_wrlock()**.
- Odemknutí v libovolném režimu **pthread_rwlock_unlock()**
Pthreads nerozlišují odemknutí dle režimů, některé implementace vláken párují rdlock s příslušným rdunlock, stejně tak pro wrlock.
- Zrušení rw zámku **pthread_rwlock_destroy**.

Příklad

```
1 #include <stdio.h>
2 #include <pthread.h>
3 #include <unistd.h>
4
5 struct x_t {
6     int a;
7     int b;
8     pthread_rwlock_t lock;
9 };
10
11 struct x_t x;
12
13 int quit = 0;
14
15 pthread_barrier_t start;
```

Příklad

```
16 void *
17 reader(void *arg)
18 {
19     int n = (int)arg;
20     pthread_barrier_wait(&start);
21
22     while(!quit) {
23         pthread_rwlock_rdlock(&x.lock);
24         if((x.a + x.b)%n == 0)
25             printf(".");
26         else
27             printf("+");
28         pthread_rwlock_unlock(&x.lock);
29         fflush(stdout);
30         sleep(1);
31     }
32     return NULL;
33 }
34 }
```


Příklad

```
35
36 void *
37 writer(void *arg)
38 {
39     int i;
40     pthread_barrier_wait(&start);
41     for(i=0; i < 10; i++) {
42         pthread_rwlock_wrlock(&x.lock);
43         x.a = i;
44         x.b = (i % 2)+1;
45         pthread_rwlock_unlock(&x.lock);
46         sleep(5);
47     }
48     quit = 1;
49     return NULL;
50 }
```

Příklad

```
52
53 int
54 main(void)
55 {
56     pthread_t t1, t2, t3;
57
58     x.a = 1;
59     x.b = 2;
60     pthread_rwlock_init(&x.lock, 0);
61     pthread_barrier_init(&start, NULL, 3);
62     pthread_create(&t1, NULL, reader, (void*)2);
63     pthread_create(&t2, NULL, reader, (void*)3);
64     pthread_create(&t3, NULL, writer, NULL);
65     pthread_join(t1, NULL);
66     pthread_join(t2, NULL);
67     pthread_join(t3, NULL);
68     pthread_rwlock_destroy(&x.lock);
69     pthread_barrier_destroy(&start);
70     return 0;
71 }
```

Problémy RW zámků

- Nebezpečí stárnutí zámků.
- Pokud je zamčená část kódu vykonávána déle než nezamčená, nemusí se nikdy podařit získat některý ze zámků.
- V předchozím příkladě nesmí být **sleep()** v zamčené části kódu!

Try varianty synchronizace

- Pomocí try variant volání lze zjistit, zda vstup do kritické sekce je volný či nikoli.
- Funkce atomicky zkusí provést synchronizaci (např. zamknout zámek).
- V případě neúspěchu není funkce blokuující, ale okamžitě provede návrat.
- Neúspěch je signalizován návratovým kódem funkce (dle manuálové stránky, pro jednotlivá volání se může *lišit!*).
- Try varianty:
  - `pthread_mutex_trylock()`
  - `pthread_spin_trylock()`
  - `pthread_rwlock_tryrdlock()`
  - `pthread_rwlock_trywrlock()`
  - `sem_trywait()`

Příklad try zámku

```
1 #include <errno.h>
2 #include <stdio.h>
3 #include <pthread.h>
4
5 pthread_mutex_t lock;
6
7 void
8 foo(void)
9 {
10     if(pthread_mutex_trylock(&lock) == EBUSY) {
11         printf("Cannot acquire the lock right now\n");
12     } else {
13         printf("Locked\n");
14     }
15 }
16
17 int
18 main()
19 {
20     pthread_mutex_init(&lock, NULL);
21
22     foo();
23
24     foo();
25 }
```

Timed varianty synchronizace

- Nástroje zabraňující „věčnému“ čekání.
- Příklad:
  - Jak ukončit vlákno čekající na zámek pomocí globální proměnné?
- K většině blokujících synchronizačních rozhraní existují ekvivalentní rozhraní s časovým omezením.
- Po vypršení časového omezení je vrácena chyba návratovým kódem (dle manuálové stránky, pro jednotlivá volání se může *lišit!*).
- Timed varianty:
  - `pthread_cond_timedwait()`
  - `pthread_mutex_timedlock()`
  - `pthread_rwlock_timedrdlock()`
  - `pthread_rwlock_timedwrlock()`
  - `sem_timedwait()`
- Ne všechny implementace poskytují *timed* varianty.

Příklad timed zámku

```
1 #include <time.h>
2 #include <errno.h>
3 #include <stdio.h>
4 #include <pthread.h>
5
6 pthread_mutex_t lock;
7
8 void
9 foo(void)
10 {
11     struct timespec tsp;
12
13     tsp.tv_sec = time(NULL)+5;
14     tsp.tv_nsec = 0;
15     if(pthread_mutex_timedlock(&lock, &tsp) == ETIMEDOUT) {
16         printf("Timeout expired\n");
17     } else {
18         printf("Locked\n");
19     }
20 }
21
22 int
23 main()
24 {
25     pthread_mutex_init(&lock, NULL);
26     foo();
27     foo();
28 }
```

Pojmenované semaforey

- Semafor nemusí být nutně jen paměťový objekt.
- Semaforem může být „soubor“.
- Zůstává zachován datový typ **sem_t**.
- Semafor může být sdílen i mezi procesy.
- Založení nebo otevření semaforu **sem_open()**.
  - Otevření či založení souboru se podobá volání **open()**, akceptuje příznaky **O_CREAT**, **O_EXCL**.
  - Jméno semaforu *není* soubor ve filesystému, ale je pouze virtuálním jménem.
- Zavření semaforu **sem_close()**.
- Zrušení semaforu **sem_unlink()**.

Příklad pojmenovaného semaforu

```
1 #include <semaphore.h>
2 #include <unistd.h>
3 #include <fcntl.h>
4 #include <stdio.h>
5
6 int
7 main()
8 {
9     sem_t* sema = sem_open("/mysem", O_CREAT, 0644, 0);
10
11     if(sema == SEM_FAILED) {
12         perror("Cannot create semaphore /mysem");
13         return 1;
14     }
15
16     sem_post(sema);
17     sem_wait(sema);
18
19     sem_close(sema);
20     sem_unlink("/mysem");
21
22     return 0;
23 }
```

Jednorázové zavolání funkce

- Funkce typu inicializace chceme zavolat jen jednou.
- Konstrukce s příznakem, zda inicializace ještě nebyla provedena a následná inicializace je race condition.
- Zamykaní zbytečně snižuje paralelismus.
- **pthread_once()** zavolá jednou danou funkci.

Příklad jednorázového zavolání

```
1 #include <pthread.h>
2 #include <stdio.h>
3
4
5 pthread_once_t once_init = PTHREAD_ONCE_INIT;
6 char initialized=0;
7
8 void
9 init(void)
10 {
11     /* do initialization */
12     printf("Initialized\n");
13     initialized = 1;
14 }
15
16 int
17 main(void)
18 {
19     if(!initialized) {
20         pthread_once(&once_init, init);
21     }
22     return 0;
23 }
```

Futexy

- Synchronizační nástroj Linuxu
- Systémové volání `long sys_futex(void *addr1, int op, int val1, struct timespec *timeout, void *addr2, int val3)`
- Operace:
  - **FUTEX_WAIT** pozastaví vlákno pokud obsah paměťového místa **addr1** je stejný jako **val1**, v opačném případě je vrácena chyba **EWOULDBLOCK**. Vlákno pokračuje v běhu, obdrželo-li signál.
  - **FUTEX_WAKE** Vzbudí jedno nebo více vláken (počet udává proměnná **val1**).
Kernel nesleduje prioritu čekajících vláken.
  - **FUTEX_CMP_REQUEUE** Podobně jako **WAKE**, vzbudí daný počet vláken a daný počet z ostatních vláken přeřadí do fronty čekání z **addr1** na **addr2**. To vše za předpokladu, že ***addr1** má stejnou hodnotu jako **val3**.
  - **FUTEX_WAKE_OP**

Futexy

- **FUTEX_WAKE_OP**

```
1 int oldval = *(int*)addr2;
2 *(int*)addr2 = oldval OP OPARG;
3 futex_wake(addr1, val1);
4 if(oldval CMP CMPARG)
5     futex_wake(addr2, (int)timeout);
6
7 /* OP, OPARG, CMP, CMPARG jsou kodovane ve val3 */
```

Mutex pomocí futexu

- `futex_wait(int *val, int val) {
return syscall(SYS_futex, val, FUTEX_WAIT, 1,
NULL, NULL, 0) }`
- `futex_wake(int *val, 1) {
return syscall(SYS_futex, val, FUTEX_WAKE, 1,
NULL, NULL, 0) }`

```
1 volatile int val=0;  
2  
3 void lock() {  
4     int c;  
5     while((c=atomic_inc(val))!=0)  
6         futex_wait(&val, c+1);  
7 }  
8  
9 void unlock() {  
10    val = 0;  
11    futex_wake(&val, 1);  
12 }
```

Problémy mutexu

- **unlock ()** vždy používá syscall
- Co se stane, když 2 vlákna vstoupí do **lock ()** a budou ho provádět paralelně?
- Stačí nám proměnná typu **int**?

Mutex pomocí futexu verze 2

- `cmpxchg(int var, int old, int new):`
`if(var==old) var=new`

```

1  volatile int val=0;
2
3  void lock() {
4      int c;
5      if((c = cmpxchg(val, 0, 1))!=0) {
6          do {
7              if(c==2 || cmpxchg(val, 1, 2)!=0)
8                  futex_wait(&val,2);
9              } while((c = cmpxchg(val, 0, 2))!=0);
10     }
11 }
12
13 void unlock() {
14     if(atomic_dec(val) != 1) {
15         val = 0;
16         futex_wake(&val, 1);
17     }
18 }
    
```


Problémy mutexu

- Zámek bez soupeření

		mutex	mutex v2
lock	atomic op	1	1
	futex syscall	0	0
unlock	atomic op	0	1
	futex syscall	1	0

- Zámek se soupeřením

		mutex	mutex v2
lock	atomic op	1 + 1	$\begin{matrix} 2+1 \\ 3+2 \end{matrix}$
	futex syscall	1 + 1	1 + 1
unlock	atomic op	0	1
	futex syscall	1	1

Mutex pomocí futexu verze 3

```
1 volatile int val=0;
2
3 void lock() {
4     int c;
5     if((c = cmpxchg(val, 0, 1))!=0) {
6         if(c!=2)
7             c = xchg(val,2);
8         while(c!=0) {
9             futex_wait(&val, 2);
10            c = xchg(val, 2);
11        }
12    }
13 }
14
15 void unlock() {
16     if(atomic_dec(val) != 1) {
17         val = 0;
18         futex_wake(&val, 1);
19     }
20 }
```

Finální řešení

- Zámek bez soupeření

		mutex	mutex v2	mutex v3
lock	atomic op	1	1	1
	futex syscall	0	0	0
unlock	atomic op	0	1	1
	futex syscall	1	0	0

- Zámek se soupeřením

		mutex	mutex v2	
lock	atomic op	1 + 1	$\begin{matrix} 2+1 \\ 3+2 \end{matrix}$	$\begin{matrix} 1 \\ 2 \end{matrix} + 1$
	futex syscall	1 + 1	1 + 1	1 + 1
unlock	atomic op	0	1	1
	futex syscall	1	1	1

Výkon různých variant zamykání

Bez zámků	0.39s
lock instrukce	5.72s
Futex verze 2	28.93s
Futex verze 3	22.22s
Pthread mutex (un)lock	52.31s